

VEILEDER
«SE MEG, VÆR DER FOR MEG»

 ULNA
BARNEHAGENE

- Vi griper barndommens muligheter!

Barn har rett til å vokse opp i trygge omgivelser, med voksne rundt seg som de kan stole på, i sin nære omgangskrets og i barnehagen.

«Se meg, vær der for meg»

- Ulnas hovedsatsning 2016 - 2020

Ulna-ansatte skal igjennom trygge og gode relasjoner danne et solid grunnlag som skal skape et tillitsforhold til barn og foreldre. Barnets beste skal være i fokus og fagmiljøet i barnehagen skal gi støtte i krevende prosesser.

Denne veilederen er ment å skulle være til hjelp i det forebyggende arbeidet som foregår i alle barnehager med å ta vare på barn i jobben med å sikre en trygg og god oppvekst.

I samarbeid med Stine Sofie stiftelsen har Ulna-barnehagene belyst hvor viktig det er at barnehageansatte har kunnskap om- og mot til å avdekke vold og overgrep mot barn.

INNHALDSFORTEGNELSE:

Innledning.....	2
Hovedmål.....	3
1. Prosedyre.....	4
2. Styringsdokument og retningslinjer.....	5
3. Definisjoner.....	6
4. Statistikk.....	7
5. Konsekvenser.....	8
6. Psykisk helsevern.....	9
7. Forebygging og tidlig innsats.....	10
8. Hvilke tegn skal vi se etter.....	11
9. Hvordan snakke med barn.....	15
10. Skjemaer.....	17
11. Tips til nettsider.....	24

Hovedmål

- Ulna-ansatte skal ha kunnskap om de utsatte barna, ha kompetanse og verktøy til å drive forebygging, og de skal iverksette tiltak for avdekking av vold og overgrep.
- Ulna-ansatte skal gi barn som har det vanskelig anerkjennelse og trygghet, støtte og hjelp.
- Tydelige prosedyrer, gode organisatoriske rutiner, ansvarliggjøring i alle ledd skal sikre at alle barn i våre barnehager får hjelp ved behov.
- Samtidig skal alle retningslinjer angående personvern bli fulgt. Foreldre skal oppleve at opplysninger og forhold i familien ikke skal overføres til andre enn de som må ha det for å kunne hjelpe.

1. Prosedyre

Ved mistanke om

- Alvorlig omsorgssvikt
- Mishandling
- Andre alvorlige overgrep i hjemmet
- Kontakt tjenesteleder og drøft din bekymring! Vær likevel klar over at alle har et selvstendig ansvar for å melde om man er bekymret.
- Ring barnevern, forklar og drøft! Barnevernet tar beslutning på om dette er akutt og om man må sette inn tiltak samme dag.
- Dokumentér konkrete observasjoner, før logg!
- Innkall til en foreldresamtale og ta opp bekymringen med foresatte for å få deres vurdering!

NB! Unntak ved alvorlig vold og mistanke om seksuelle overgrep. Dette skal meldes direkte til barnevernet. Grunn til mistanke krever ikke at vi har sikker viten om situasjonen, men at det foreligger forhold som underbygger mistanken vi har.

Det er barnevernet som skal vurdere omsorgssituasjonen – ikke den som sender bekymringsmeldingen.

Ved akutt fare for liv og helse:

1. Politi

Varsles dersom det er nødvendig å avverge skade på barnet. Telefon: 112

2. Barnevernsvakten

Varsles ved stor usikkerhet rundt barnets omsorgssituasjon, f. eks rus hos foresatte som kommer for å hente barnet, og dette skjer utenom barnevernets vanlige åpningstid.

Om det er akutt: ikke vask eller skift klær på barnet. Brukt tøy pakkes inn i papir, ikke plast.

Barnevernsvakten i Oslo:

Tlf: 22 70 55 80 / 22 70 55 81

Mobil: 928 38 328 / 480 16 832

Ha alltid barnevernsvaktens telefonnummer i din kommune lett tilgjengelig i din barnehage.

2. Styringsdokument og retningslinjer

FNs barnekonvensjon

FNs barnekonvensjon er den første internasjonale menneskerettighetskonvensjonen som gir barn en spesiell juridisk status. Den stadfester at barn har menneskerettigheter og krav om spesiell beskyttelse.

Artikkel 19 i FNs barnekonvensjon:

«Beskyttelse mot misbruk.

Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner».

Denne artikkelen omhandler barns rett til å ikke bli utsatt for vold og overgrep fra foreldre og andre omsorgspersoner. Den pålegger staten å beskytte mot alle former for fysisk og psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk fra barnets omsorgspersoner.

(Fra Bufdir)

Barneloven § 30, tredje ledd.

Bestemmelsen lyder:

«Barnet må ikke bli utsett for vald eller på annen vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helse blir utsett for skade eller fare.»

Det er dermed ikke bare fysisk vold loven omhandler, men også annen behandling som utsetter barnets fysiske eller psykiske helse for skade eller fare.

Barnehageloven § 22 Opplysningsplikt til barneverntjenesten,

henviser til: Barnevernloven § 6-4:

Ansatte i barnehagene skal «uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-24, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. § 4-29. Like med offentlige myndigheter regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune».

Rammeplan for barnehagen

Rammeplanen som ble vedtatt i 2017, har et eget kapittel om «Livsmestring og helse». Her er det tydelige retningslinjer for plikten ansatte i barnehagene har:

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette».

«Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. Barnehageloven § 22» s. 11.

3. Definisjoner (fra Redd Barna)

Vold mot barn

Vold mot barn er alle former for fysisk, psykisk eller seksuell mishandling, forsømmelse eller utnyttelse. Det regnes også som vold mot barn når barn er vitne til vold.

Fysisk vold

Fysisk vold innebærer at en voksen person påfører et barn smerte, kroppslig skade eller sykdom.

Psykisk vold

Psykisk vold er alle måter å skade, skremme eller krenke på som ikke er direkte fysisk i sin natur, eller måter å styre eller dominere andre på.

Seksuell vold/overgrep

En seksuell handling som krenker barnets integritet. Handlingen baserer seg på overgriperens behov, og inneholder ofte momenter av vold, tvang eller trusler.

Om fysisk og psykisk straff

Fysisk straff kan være en handling fra en voksen med intensjon om å påføre et barn smerte eller fysisk ubehag. Psykisk straff kan skje gjennom verbal vold, latterliggjøring, isolering og ignorering av barnet. Det er ulike måter å påføre barn smerte på, for eksempel gjennom å bruke hender eller ulike gjenstander. Psykisk straff kan være å skjelle ut barnet, fortelle det hvor udugelig og lite verdt det er eller å overse barnet fullstendig.

4. Statistikk

Det er små variasjoner i statistikk om vold og overgrep mot barn i Norge. Tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir):

- 21% av ungdommer i dag har vært utsatt for fysisk vold fra sine foreldre i løpet av oppveksten.
- Flere gutter enn jenter blir utsatt for mindre alvorlig fysisk vold fra foreldre, vold fra jevnaldrende og mobbing.
- 6% av ungdommer har vært utsatt for grov vold fra foreldrene sine.
- 8% har erfart vold mellom sine foreldre.
- Blant norske kvinner oppgir over 1 av 5 at de ble utsatt for en form for seksuelle overgrep før fylte 18 år, mens nesten 1 av 10 menn oppgir det samme.

Med begrepet vold menes alt fra mindre fysiske krenkelser og trusler, som ikke trenger å medføre smerte eller fysisk ubehag, til drap (Stine Sofies Stiftelse).

Bak disse tallene er det mange barn som lever i frykt og utrygghet i sitt eget hjem, et sted som skal være det tryggeste stedet. Vold og overgrep skjer også fra andre omsorgspersoner i familie, nærmiljøet eller i barnehage.

I tillegg til frykten og belastningen dette skaper for barna her og nå, vil mange slite i oppvekst og som voksne med det de har gått gjennom som barn.

Arne Holte, professor i helsepsykologi i Line Melvold sin bok «Mening, mot & menneskeverd»:

«Disse helseproblemene koster oss mer enn noen annen sykdom, og statistikken viser at problemene rammer stadig flere i yngre alder. Det paradoksale i denne situasjonen er at det er «kjempebillig» (Holtes ord) å gjøre noe med dette tidlig, sammenlignet med å betale for konsekvensene av å ikke gjøre noe med det (...) Vi må altså gjøre noe med hvordan vi setter inn tiltak før mennesker blir syke, og jobbe systematisk med det Holte kaller mental helse eller mental kapital» (s. 69).

Ved å ha en bred tilnærming til temaet, som omfatter alle barn i barnehagen, når vi flere med forebygging og vi kan lette utfordringer som senere krever store ressurser – økonomisk og menneskelig.

Så mange har opplevd fysisk vold fra foreldre (tall i prosent)

	Mor har...	Far har...	Minst én forelder har...
Dyttet deg eller ristet deg voldsomt	8	8	13
Lugget eller kløpet deg	7	5	10
Slått deg med flat hånd	6	4	9
Slått deg med knyttneven	1	1	2
Slått deg med en gjenstand	2	1	3
Gitt deg bank eller juling	1	1	2
Gjort noe annet voldelig mot deg	2	3	4
Minst én form for fysisk vold	14	12	21

Tallene er basert på svar fra 4.500 ungdommer. Kilde: NOVA

5. Konsekvenser av å ha opplevd vold og seksuelle overgrep

ACE studie fra USA (Felitt et al. 1998) viser at det er sterke relasjoner til opplevelse som barn og den fysiske/mentale helsen som voksen. Traumatiske opplevelser transformeres til organiske sykdommer senere i livet.

- Aggresjon, depresjon og angst
- Forstyrret nevrologisk utvikling
- Sosial, emosjonell og kognitiv skade
- Risikofylt helseatferd
- Sykdom, funksjonssvikt og sosiale problemer
- Tidlig død

Senskader

- Tap av tillit
- Mareritt
- Skyldfølelse
- Humørsvingninger
- Problemer med identitet (seksualitet)
- Konsentrasjonsproblemer
- Selvmord
- Selvskading
- Føler kroppen er ødelagt (prostitusjon)
- Depresjoner
- Rus
- Selvmordsforsøk
- Skam
- Spiseforstyrrelser
- Angst (isolert)
- Destruktive parforhold
- Kriminalitet

(«Barn som voldsofre» – Stine Sofies Stiftelse 2017)

Faktaopplysninger om vold og overgrep mot barn:

https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Seksuelle_overgrep_mot_barn/

6. Psykisk helsevern

Å skape robuste, trygge barn som tør å si fra når noe er galt, er det beste grunnlaget for god helse. Ulna-barnehagene jobber spesielt med dette området, med utgangspunkt i Arne Holthe sine syv helserettigheter:

Identitet og selvrespekt:

Følelsen av at du er noen og at du er noe verdt.

Mening i livet:

Følelsen av at du er del av noe som er større enn deg selv, at det er noen som trenger deg. Det kan være familien, venner, barnehagen, skolen, nabolaget, jobben, eller en organisasjon. Du kan også hente denne følelsen fra religion eller filosofi.

Mestring:

Følelsen av at du duger til noe, at det er et eller annet du får til. Det er nesten det samme hva det er, bare det er noe.

Tilhørighet:

Følelsen av at du hører til noen, at du hører hjemme et sted.

Trygghet:

Følelsen av at du kan tenke, føle og utfolde deg uten å være redd. Kanskje ikke alltid, men som oftest.

Deltakelse og involvering:

Følelsen av at det faktisk spiller en rolle for noen andre hva du gjør eller ikke gjør.

Fellesskap:

Følelsen av at du har noen som du kan dele tanker, følelser og erfaringer med, noen som kjenner deg, som bryr seg om deg og som du vet at vil passe på en når det trengs. Du er ikke alene.

Dette er områder som alle Ulna-barnehagene skal ha gode rutiner for å drøfte i personalgruppen for å sikre bevissthet og kunnskap. Vi kan ikke ta bort all motgang og smerte, men et mål er at barn blir robuste og finner i seg selv styrke og mot til i større grad å mestre motgang; livsmestring.

7. Forebygging og tidlig innsats

Forebygging av vold i nære relasjoner kan skje på flere stadier, både før volden oppstår og ved å stanse pågående vold. Å stanse pågående vold vil kunne forhindre videre voldskriminalitet, både innenfor det aktuelle forholdet og ved eventuelle senere relasjoner voldsutøveren måtte inngå i. Å stanse pågående vold vil minske risikoen for at barn som opplever vold i familien vokser opp til selv å bli utsatt for, eller utøver av, vold i nære relasjoner (Handlingsplan: Et liv uten vold – Justis – og beredskapsdepartementet).

I arbeidet med forebygging er første steg å skape gode relasjoner til barnet og familien. Har man en god dialog med foreldre i utgangspunktet, er det større sjanse for at de vil åpne seg om det som er vanskelig. Som utgangspunkt tenker vi at de aller fleste foreldre ønsker bare godt for sine barn. Samtidig skal vi ikke være naive. Vi skal stole på magefølelsen og gå videre med det som bekymrer.

Et samarbeid mellom barnehage og foreldre skal starte med kompetent barnehagepersonell som uttrykker ønske om dialog, og som tilbyr veiledning om foreldre er usikre, eller behøver annen hjelp.

Samarbeidet med Stine Sofie Stiftelsen for alle Ulna-barnehager:

En pedagog fra stiftelsen kommer og gjennomfører

- Foreldremøte
- Personalmøte
- Samling med førskolebarna hvor temaet er det å sette grenser rundt egen kropp

Dette skaper kompetanseutvikling for alle ansatte ved at man blir trygge på hvordan man samtaler med barn om ulike tema. Foreldre blir trygget på at personalet i barnas barnehage har god kompetanse på dette viktige området.

«Se meg, vær der for meg» skal være et fast tema på pedagogiske ledermøter. Her diskuterer man eventuelt nye bekymringer og følger opp tidligere bekymringer. Pedagogisk leder på barnets avdeling har ansvar for videre oppfølging. Internt i barnehagen eller etter dialog med styrer og videre til eksterne hjelpeinstanser.

«Tør dere ikke si ifra når magefølelsen er dårlig, ja da kan finne dere en annen jobb» (Sitat Ada Sofie Austegard, Stine Sofies Stiftelse)

Plikten til å melde bekymring - inntreffer dersom barnehagen har grunn til å tro at følgende forhold er til stede:

- Hvis det er mistanke om at et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt, mishandling eller andre alvorlige overgrep i hjemmet
- Hvis foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring
- Hvis et barn har alvorlige atferdsvansker eller annen destruktiv atferd

8. Hvilke tegn skal vi se etter?

Noe av det viktigste tegnet på at noe er galt er endring av adferd. Som personale i barnehagen, kjenner man barnet godt. Vi ser relasjonen barnet har med foreldre og andre omsorgspersoner og vil legge merke til om relasjoner endrer seg.

Noen ganger kan vi også reagere på relasjonen mellom barn og foreldre umiddelbart ved tilvenning. Pedagogisk leder spør foreldre om relasjonen, vær nysgjerrig – for å bli kjent. Spør om oppdragelse, anerkjenn foreldre som synes det er vanskelig. Gi veiledning, og om det er aktuelt, vær tydelig på hva som er akseptabel grensesetting og hva som ikke er det.

Barn er lojale mot sine omsorgspersoner og vil gjerne ikke si fra om noen gjør det vondt, og være unnvikende ved spørsmål fra barnehagepersonalet. Mange barn unngår å si fra fordi de frykter reaksjoner fra foreldrene om de hører at barna har sagt noe i barnehagen. Likevel kan vi aldri love barna at foreldrene ikke får vite noe.

Vi må se etter non-verbale tegn, både med tanke på små barn uten språk, men også på eldre barn som «forteller» med kroppsspråk, blick og annen adferd. Vær obs på de stille barna som trekker seg unna, som bare ønsker å være usynlig.

Personale i barnehagen skal kjenne barna godt, og skal dermed legge merke til når et barn endrer adferd. (Fra «Barn som voldsofre» - Stine Sofie Stiftelse)

Symptomer hos barn som KAN være utsatt for vold/sekssuelle overgrep eller viten til vold.

Fra fødsel til 1 år

Emosjonelt	Kognitivt	Adferdsmessig
Angst	Manglende respons	Gråt
Spenning	Forsinkelser i utviklingen	Skader seg lett
Hyperaktivitet		Forstyrrelser i søvnrytme
Traumatisering		Fordøyelsesproblemer

Fra 1 år til 5 år

Emosjonelt	Kognitivt	Adferdsmessig
Frykt	Lett distraheret	Slår seg vrang
Angst	Vanskelig å fokusere	Kopierer utøvers adferd
Lett frustrert	Lav impuls kontroll	Ufrivillig vannlating
Sint	Forsinkelser i utviklingen	Manglende evne til å holde på avføring
Frykt for utøver		Utagerende
Tvilende		Beskyttende overfor yngre søsken
Føler seg splittet mellom foreldre		Beskyttende overfor mor, vil være hjemme
Føler seg maktesløs		Knuser leker
Sårbar		Nervøse vaner
Lav selvtillit		Manglende respekt for kvinner Frykt for menn

Hva kan jeg se etter?

(NB! Sterke bilder)

Blåmerker/brannskader som danner et mønster

Blåmerker hos barn som ikke kan forflytte seg

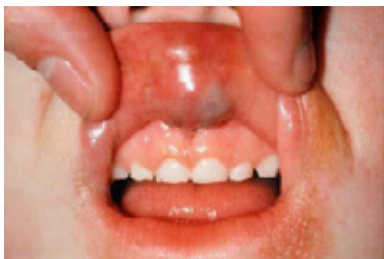

Viktig:

- Blåmerker på barn endrer raskt utseende og kan være borte etter et par dager!
- Mistenkelige arr på steder hvor det ikke er så lett at barn påfører seg selv skader ansikt, mage, bryst, rygg, baksiden av lår
- Lignende merker på søsken
- Arr med spesielt utseende

Obs: arr forsvinner ikke og kan fortelle en historie lenge etter at de er påført!

Ansamling av blod i munn/sår

Sår/merker i gane

Slitasje på tannkjøtt (overpussing)

Kjønnsykdommer

Fysiske merker som ikke er tegn på vold

I noen tilfeller kan personale i barnehagen se tegn som kan gi mistanke om vold og mishandling. Det er ikke alle foreldre som tenker at dette er noe som bør opplyses om.

Barn med mørk hud kan være født med **mongolske fødselsmerker**. Disse er ofte blåaktige i fargen og kan forveksles med blåmerker etter slag. Se bilde under.

Kopping er en behandling som også gir merker i huden. Dette er en behandling kjent fra tradisjonell kinesisk medisin for blant annet å øke blodsirkulasjonen og løse opp spenninger (Kilde: Balderklinikken). Det er ikke farlig og merkene forsvinner etter en stund.

Coining er også en form for behandling for avspenning, brukt spesielt i Sørøst-Asia. Etter massasje med olje, drar man en mynt i lange trekk i retning fra hjertet, mellom ribbeina. Dette skaper røde merker.

Eksempler:

Mongolske fødselsmerker

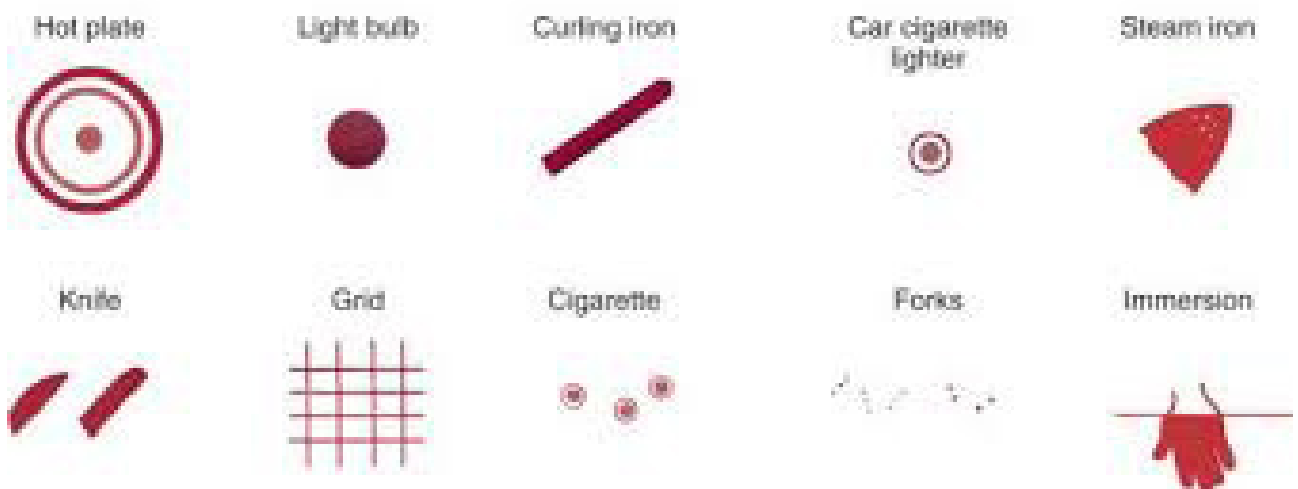

Cupping

Coining

BURN MARKS

(Illustrasjoner fra Stine Sofie Stiftelse)

9. Hvordan snakke med barn om det som er vanskelig

Det er viktig å vite hvordan man skal snakke med barn som vi mistenker har det vondt. Noen spørsmål kan stenge for kommunikasjon. Helt åpne spørsmål kan bli for store.

En tilnærming istedenfor «hvorfor er du sint/lei seg»:

- Jeg ser at det er noe med ansiktet ditt, hva har hendt?
- Jeg har jobbet lenge i barnehage, flere barn har fortalt meg vonde ting og hemmeligheter. Mange er redde for å fortelle fordi de er redde for hva som skjer hvis de forteller. Er det sånn for deg?

Dersom du ikke kan ha en samtale med barnet der og da, anerkjenn barnet for å ha sagt ifra og gjør en konkret avtale om når dere kan snakke mer om det. Eller du kan ta opp tråden i en avbrutt samtale når du ser det kanskje passer.

- Det du fortalte meg (si noe som får barnet til å huske denne samtalen) det vil jeg hjelpe deg med. Kan vi snakke sammen bare du og jeg?

I samtalen er det viktig å spille det barnet sier, er du for pågående kan det lukke barnet. Ta imot det som blir sagt, repeter barnet og si:

- Fortell mer om det!

Si at det er bra barnet sa ifra om dette. Vis barnet at du kan lytte til det barnet sier – at du klarer å ta imot. Husk at du ikke kan love et barn at du ikke skal si det videre til noen. Skal det meldes til barnevernet eller politi, må du si det videre.

For barn som forteller hemmeligheter kan det være etter en lang prosess. Barnet har kanskje forventinger om at du som voksen skal hjelpe, at det vonde skal stoppe. Om det ikke skjer noe etter en slik samtale, kan tilliten være brutt. Noen ganger vil det føre til at barnet lukker seg igjen og at det går lang tid før det åpner seg igjen.

Vær klar over ansvaret du påtar deg når du inviterer til samtale eller når et barn gir deg denne tilliten helt av seg selv.

Skriv ned det du observerer/det som blir sagt på en objektiv måte – uten din tolkning. Noter dato og sted for observasjon/samtale. Viktig for dokumentasjon og troverdighet.

10. Skjemaer til bruk i barnehagene

Psykisk helse

Vurder om påstanden i skjemaet stemmer med hvordan du utfører jobben din.

Sett kryss

1. Jeg/vi har god kunnskap om barns psykiske helse	☐	☐	☐
2. Jeg/vi har fokus på vennskap på avdelingen/basen	☐	☐	☐
3. Jeg/vi ser og iverksetter tiltak for barn som faller utenfor leken	☐	☐	☐
4. Jeg/vi er voksne som respekterer barnas ulike følelsesuttrykk (sinne, tristhet, glede)	☐	☐	☐
5. Jeg/vi er voksne som ser alle barn	☐	☐	☐
6. Jeg/vi har god kunnskap om barns emosjonelle utvikling	☐	☐	☐
7. Jeg/vi har god kunnskap om barn og mobbing	☐	☐	☐
8. Jeg/vi har god dialog med foreldrene til de barna som utfordrer oss	☐	☐	☐
9. Jeg/vi har gode rutiner for å kontakte samarbeidspartnere når vi blir bekymret for et barn	☐	☐	☐
10. Jeg/ vi er bevisst på hvordan vi snakker med foreldrene om barnet ved henting/levering	☐	☐	☐
11. Jeg/vi sørger for at alle barn blir godt tilknyttet en voksen på avdelingen ved oppstart i barnehagen	☐	☐	☐
12. Jeg/vi har gode rutiner for overgang småbarn-storebarn	☐	☐	☐
13. Jeg/vi har gode rutiner for overgang barnehage-skole	☐	☐	☐

(Fra Bydel Gamle Oslo, Oslo kommune)

Sjekkliste - uromomenter hos barn

Barn som;

	Ja	Nei	Kommentar
Ofte klager over vondt i magen/hodet			
Er uopplagte og har et unormalt forhold til mat			
Endret adferd			
Har en forsinket utvikling			
Er apatisk/passiv (ikke utforsker/leker/søker trygghet)			
Har fysiske merker/symptomer/som sier ifra			
Tar overdrevent kontakt med voksne eller overdrevent lite kontakt			
Ikke har riktig/nok utstyr, klær, mat osv eller har dårlig hygiene			
Er urolig/rastløse – aldri faller til ro			
Har vansker for å regulere følelser/er overfølsom eller utøver vold/trusler			
Viser seksualisert atferd som avviker fra hva som er «normalt»			
Utrykker barnet noe som har skjedd gjennom tegning, rollelek m.m?			

Noen bekymringer er det naturlig å ta opp med foreldrene. Har barnet lite og/eller dårlige klær eller mye usunn mat i matboksen, ta det opp på foreldresamtale. Ofte kan god veiledning være nok. Om man må ta samme samtalen mange ganger, drøft problemstillingen med kollegaer. Drøft gjerne anonymt med barnevernet for råd og tips.

Drøft med styrer om du krysser ja på andre punkt. Husk personvernloven – hold informasjonen og drøftingene til et så begrenset antall personal som mulig.

Forslag til punkter på det første foreldremøtet – høsten:

- Presentasjon av personalet
- Presentasjon av foresatte
- Barnehagens hovedmål og profil
- Info om opplysningsplikt og samarbeid med barnevern
- Barnehagens og Ulna sine satsingsområder
- Informasjon – blant annet med evaluering av tilvenningsperioden
- Pedagogisk plan for førskolegruppa og info om overgang barnehage/skole
- Praktisk informasjon
- Gruppearbeid: Årsplanarbeid- foresatte får da mulighet til å delta aktivt i årsplanens innhold.
- Foredrag om psykisk helse

«Årsplanen skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Foreldrene må gis mulighet til å delta aktivt i planlegging av barnehagens innhold. Spørsmål om innhold og prioriteringer må drøftes i foreldrerådet og i samarbeidsutvalget. Det er viktig å legge opp til en drøfting med foreldrene om hva de ønsker å medvirke i og på hvilke måter. Styreren har det faglige ansvaret for årsplanens innhold.» (Kunnskapsdepartementet 2006b, s. 49)

- Valg av foreldrerepresentanter til SU

Forslag til innhold i oppstartsamtale med nye foreldre

- Barnets kontaktperson i barnehagen
- Foreldrenes forventninger, ønsker og behov (noe bhg bør vite/ følge opp)
- Barnehagens forventninger – informasjon om barnehagehverdagen- satsingsområdene til barnehagen/ Ulna
- Generelt om barnet (væremåte, utvikling, temperament, vilje, hva gjør barnet glad/lei seg)
- Har barnet en koseklut eller en favorittleke som barnet kan ha med seg i barnehagen?
- Hva liker barnet å holde på med? Leke med?
- Viktige omsorgspersoner for barnet utover nærmeste familie?
- Måltid (hva liker barnet å spise, er det noe barnet ikke tåler eller ikke skal spise?)
- Soving/ hviling (spesielle vaner, sovetid)
- Renslighet
- Har barnet noen fysiske plager? Allergier?
- Hva synes dere foreldre er viktig i barneoppdragelsen?
- Er det noe dere som foreldre uroer dere for i forbindelse med det å ha barn i barnehagen?

Forslag til invitasjonsbrev:

Velkommen til den aller første samtalen i..... barnehage.

Til foresatte til _____

Vi ønsker å invitere dere til en førstegangssamtale her i barnehagen. Vi vil gjerne bli bedre kjent med dere som familie. Dere får mulighet til å stille spørsmål, og vi kan avklare forventninger til hverandre. Vi ønsker at dere begge kan delta på samtalen. Dato: _____ Kl. _____

I løpet av samtalen vil vi blant annet komme innom følgende tema, og vi ønsker at dere gjør dere noen tanker om disse på forhånd: Hvordan sikre en best mulig oppstart i barnehagen? Forventninger til barnehagen, barnehagens forventninger, familie (viktige omsorgspersoner for barnet), barnets utvikling, trygghet og tilknytning, mat/måltider og samarbeidet videre.

Sjekkliste: Barnets foreldre

- Viser ingen/lite glede over barnet og reflekterer lite over hvordan barnet har det.
- De har en lite nyansert oppfatning av barnet sitt – barnet er bare slem eller bare snill. Er ikke bekymret for barnets uttalte vansker eller symptomer. De blir ikke bekymret når det påpekes at barnet utsettes for belastninger.
- De samarbeider ikke, kommer ikke på møter, holder ikke avtaler. Noen motarbeider barnehagen og samtykker ikke barnehagens bekymring.
- De gir barnet for mye ansvar og lar barnet ta vare på familien.
- De har ikke struktur i hverdagen – de mangler rutiner for eksempel morgenstell, rene klær, middag på bordet og leggetid.
- De avviser barnet når det søker kontakt, trenger hjelp og/eller har det vanskelig.
- De straffer barnet på måter som krenker og skader barnets selvfølelse.
- Liten innsikt i egen fungering og hvordan det påvirker barnet. Har dårlige dager/perioder hvor barnet må klare seg selv.
- Foreldrene fremstår virkelighetsfjerne, forvirret eller ruset.
- Når foreldre i hovedsak er sinte, truende eller straffende i samspill med barnet.
- Når foreldre avviser, ignorerer, ikke forstår barnets følelser og/eller ikke kommuniserer med barnet.
- Foreldrenes samspill med andre barn (venner, søsken).
- Flytter hvis/når ting blir vanskelig/tar ut barnet fra barnehagen.
- Veldig åpne foreldre. Foreldre som dekker seg bak at de allerede er inne i «systemet» (eks barnevernet).
- Svært overbeskyttende/engstelige/beskyttende foreldre
- Sikring av barn i bil

Bekymringsmelding til barneverntjenesten

Barnets etternavn, fornavn:	Fødselsnummer:
Adresse	
Foresattes etternavn, fornavn:	Foresattes etternavn, fornavn:
Fødselsnummer:	Fødselsnummer:
Foreldreansvar:	
Behov for tolk?	Språk?
Hvilke bekymringer gir grunnlag for melding: (observasjoner, samtaler med barnet, spesielle hendelser, annet)	
Hva er blitt gjort fra melders side? Eventuelle tiltak som er prøvet eller pågår:	
Eventuelle opplysninger om foreldre, herunder samarbeid med foreldre:	

Andre opplysninger melder mener er viktig for barneverntjenesten:

Har melder kjennskap til om barnet er henvist eller har kontakt med andre offentlige instanser?

Melders navn:.

Telefonnummer:

Adresse:

Relasjon til barn/familie

Dato:

Underskrift:

11. Tips til nettsider:

<https://www.stinesofiesstiftelse.no/>

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/til-barnets-beste---samarbeid-mellom-barnehagen-og-barneverntjenesten.pdf>

<https://www.oslo.kommune.no/barnehage/for-ansatte-i-barnehagene/kvalitetsstandarder-og-veiledere/#gref>

www.jegvilvite.no

www.alarmtelefonen.no

www.vfb.no

www.forebygging.no

www.trygge-barn.no